

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ

Prof. Dr. Necla Arat

Bu günkü Panelimizde Toplumsal cinsiyet eşitsizliği tartışılacak.

Bu başlıkta vurgulanan iki temel kavram bulunmakta. Biri eşitsizlik, diğeri toplumsal cinsiyet.

Toplumsal cinsiyet, bireyin biyolojik cinsiyetinin yanı sıra toplumun ona bölgesel , dinsel, kültürel ve ailevi etkenlerle yüklediği belirli rol, beklenti ve sorumluluklar anlamına geliyor. Sosyal yaşamın her alanında karşımıza çıkan toplumsal cinsiyet, en çok kadınları etkiliyor.

Hepimizin bildiği gibi, kadını toplum yaşamında erkeğe bağımlı kılan ve onu ikinci sınıf ya da ikinci cins insan konumuna indirgeyen cinsiyetçi anlayış ve cinsiyet ayrımcılığı, 2000 yıldır sürüp gitmekte.

Bu anlayışın temelinde ise, eşitlik ilkesinin reddi yatmakta. Oysa , eşitlik , bir toplumun tüm üyelerinin özdeş hak ve özgürlüklere sahip olmaları ihtiyacını dile getiriyor.

Özgürlükçü demokrasilerde ırk, dil, din, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın herkes yasa karşısında eşittir. Ne var ki insanlığın böyle bir eşitlik anlayışına ulaşması için oldukça uzun bir zaman geçmiş ve kadınlar ancak 19. yüzyılın ikinci yarısında eşitlik savı ile ortaya çıkabilmişlerdir.

19.yüzyıla kadarki siyasal kuramların hepsinde eşitliği dışlayan cinsiyetçi bir ideoloji egemendir. Örneğin, ünlü filozoflardan Aristo'da, J.J. Rousseu'da, Thomas Hobbes, John Locke ve Hegel'de “vatandaş” dendiği zaman , “erkek” ya da “erkekler” gibi yalnız bir cinsi kapsayan terimler kullanılarak kadın cinsi apaçık bir

biçimde toplumsal,siyasal,kültürel ve ekonomik yaşamdan dışlanmıştır.

Örneğin Fransız Devrimi'nin özgürlükçü ve eşitlikçi filozofu Rousseau, Emil adlı yapıtında kadınlara ilişkin görüşlerini şöyle dile getirmiştir : “ *Kadınların eğitimi, her zaman erkeklerin iyiliği ile ilgili olmalıdır. Bizi hoş tutmak, bize yararlı olmak, kendilerini*

sevdirep onlara değer vermemizi sağlamak, yaşamımızı kolaylaştırıp zevkli kılmak; tüm bunlar, kadınların her zamanki ödevleri olup onlara daha bebekliklerinden başlayarak öğretilmelidir. Kadınlar. Doğadan zayıf, çekingen ve edilgendirler. Ama, bu nitelikleri kendilerine özgü ödevlerini yerine getirmeleri için yararlıdır.”

Cinsler arasındaki eşitsizliği ve erkeğin kadından üstün olduğunu vurgulayan bir diğer düşünür de ünlü İngiliz filozofu John Locke'dur. Locke'a göre : "Kadınlar doğadan erkeklerden daha zayıftır. Bu zayıflık , kadının doğurganlığının sonucudur. Kadının çocuk doğurabilmesi olgusu cinsler arasında eşitsizliğe neden olan doğal bir engeldir. Böyle doğal bir eşitsizlik olduğuna göre, kadınlık durumunun ortak koşulu , onların erkek egemenliği altına girmeleridir. Her konuda son karar ve yönetim doğal olarak, daha güçlü ve kuvvetli olduğundan erkeğin payına düşer.”

Yalnız geleneksel-siyasal ideoloji değil, tek tanrılı dinsel ideolojiler de kadınları yüzlerce yıl boyunca biyolojik üretkenlikleri, yani çocuk doğurabilmeleri, bu çocuklara bakmaları , ev işlerini yapmaları ile sınırlamışlardır. Kadınlar, bu yüzden kültürel siyasal ve ekonomik yaşamdan soyutlanmışlar; sonuçta kültür başarıları ve düşün ürünleri hep erkeklerin malı olarak ortaya çıkmıştır.

Batıdaki örneklerden sonra bir örnek de Doğu dünyasından vereceğim. Yusuf Has Hacıp tarafından MS 1069'da yazılmış KUTADGU BİLİĞ (Mutluluk Yolu veya Sanatı) başlıklı ilk Türk

Mesnevisi' nde toplumun hayat felsefesi ve İslami dünya görüşü dile getiriliyor. Bu kitabı yorumlayan kimi bilim adamlarımız, onu “Bir insan, toplum, siyaset ve yönetim bilimleri klasiği, dünya, hayat ,din ve ahlak felsefesi yapıtı olarak değerlendiriyorlar.

Ben hiç yorum yapmadan kitaptan kadınlara ilişkin bir kaç kısa cümle aktaracağım: (Kutadgu Bilig, Rahmeti Arat, TTKurumu yay. Ankara 1994)

1303 “ Kadını başı boş bırakma. Kapıyı kapalı tut. İnsana her türlü uygunsuzluk kadından gelir.” (s.104)

1494 “ Gerekirse oğula-kıza acımadan dayak at. Dayak, oğula kıza bilgi öğretir.”

4513 “ Kadını her vakit evde muhafaza et. “

4518 “Kadını evden dışarı bırakma. Eğer çıkarsa doğru yoldan şaşar.”

4519 “ Kadının aslı ettir. Eti muhafaza etmeli. Gözetmezsen et kokar. Bunun çaresi yoktur.”

Gerek Batı'da gerekse Doğuda ikibin yıldır toplumları zihinsel anlamda zehirleyen cinsiyetçi anlayış ortadan kalkmadan “EŞİTLİKÇİ bir dünya” ütopya olarak kalmaya yazgılıdır. Ama artık bütün dünyada kadınlar, bu ütopyayı gerçek kılmak için ayaktalar... Yani eşitlik mücadelesi korkmadan,geri çekilmeden,yılmadan devam edecektir.